5.3 Valstybių narių statistikos institutai perduos Eurostatui pagrindinę informaciją, parengtą pagal bendrus parametrus ir laikantis vienodo techninio formato (5 str. ir I priedas).

5.4 Statistiniai vienetai yra tie vienetai, kurie nustatyti Reglamente (EEB) Nr. 696/1993, arba kiti vienetai, kuriuos reikėtų nustatyti ateityje (6 str.). Komisija (Eurostatas) ir valstybės narės nustatys kokybės kontrolės sistemą (7 str.).

5.5 Kartą per metus Eurostatas apskaičiuos PGP (8 str.) ir bus atsakingas už jų paskelbimą kiekvienai valstybei narei tinkamu lygiu (9 str.).

5.6 Reglamento projekte nereikalaujama iš valstybių narių atlikti tyrimus išimtinai siekiant nustatyti koregavimo koeficientus, taikytinus Bendrijos ir kitų tarnautojų atlyginimui ir pensijoms (10 str.).

5.7. Laikini koregavimo koeficientai ir erdvinio koregavimo koeficientai. PGP apskaičiuojamas remiantis **nacionalinėmis vidutinėmis metinėmis prekių kainomis (2 str. 2 dalis)**. Kadangi „duomenys gali būti renkami vienoje ar keliose ekonominės teritorijos vietų“ ir „konkrečiu laikotarpiu“, valstybės narės turi taikyti **laikiną koregavimo koeficientą** (kurio trukmė negali viršyti vienerių metų) ir **erdvinio koregavimo koeficientą** (kurio trukmė negali viršyti šešerių metų) (I priedas. Metodika, 2–4 dalys).

2006 m. rugsėjo 13 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Anne-Marie SIGMUND

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl kompiuterizuotos muitinės ir prekybos aplinkos

COM(2005) 609 final — 2005/0247 (COD)

(2006/C 318/08)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2006 m. sausio 17 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl kompiuterizuotos muitinės ir prekybos aplinkos*

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. liepos 12 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Umberto Burani.

429-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. rugsėjo 13 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 190 narių balsavus už ir 3 susilaikius.

1. **Įžanga**

1.1 Komisijos pasiūlymas susijęs su nauju elektroninių muitinių projektu, kuris pagaliau Europos muitinių sistemą padarytų visiškai automatizuotą, sąveikią, saugią, prieinamą ir veiksmingą, veikiančią tik elektroniniu ir kompiuterizuotu pagrindu. Tai yra būtina papildoma priemonė siekiant įgyvendinti naują Bendrijos muitinės kodeksą, kurį pasiūlė Komisija ([1]) ir dėl kurio EESRK pateikė savo pastabas atskiroje nuomonėje.

1.2 Norint įdiegti pasiūlytą kompiuterizuotą sistemą, reikalingos jungtinės ir suderintos visų valstybių narių pastangos, turint omenyje ne tik muitines, bet ir kitas pasienio tarnybas, kurios turės užduotį įgyvendinti **vieno langelio** ir **vienos stotelės** koncepcijas. Pasiekus šiuos du tikslus, muitinės procedūros operatoriams taptų paprastesnės, greitesnės ir pigesnės, o muitinei būtų lengviau kontroliuoti rizikos valdymą.

1.3 Valstybės narės jau daug investavo, kad būtų įdiegta kompiuterizuota muitinių sistema, bet tarp jų yra dideli skirtumai tiek sudėtingumo požiūriu, tiek taisyklių rinkinių ir duomenų, kuriuos jos naudoja, požiūriu. Todėl dabartinė derinimo padėtis yra nepatenkinama, ir atsirado netgi dar didesnė iki šiol neišspręsta **sistemų sąveikumo trūkumo** problema.

([1]) COM(2005) 608 final.

1.4 Sąveikumas leis įvairių šalių muitinėms keistis informacija. Pasiūlymas, kuris parodo, kad rūpinamasi piliečiais, taip pat suteikia **sąsajos su prekybininkais** galimybę, ne tik tam, kad būtų galima įgyvendinti „vieno langelio“ principą, bet taip pat, kad būtų užtikrintas keitimasis informacija. Kai jis visiškai įsigalios, nauja kompiuterizuota sistema bus ryžtingas žingsnis kuriant bendrąją vidaus rinką, turinčią tik išorės sienas, tačiau tik kalbant apie muitinę. Taip pat svarbu nepamiršti, kad būtina atsižvelgti į tai, jog rinkų visuotinis pobūdis reiškia santykius su trečiosiomis šalimis, tai yra į veiksnį, kuris Komisijos dokumente neminimas.

2. **Bendrosios pastabos**

2.1 Komisija pabrėžia, kad sąveikių sistemų kompiuterizavimo tikslai gali būti pasiekti sukūrus **centralizuotą muitinės sistemą**. Tačiau ji sako, kad toks sprendimas dėl įvairių priežasčių, įskaitant valstybių narių atsakomybės perkėlimo Komisijai problemą, nes tai prieštarautų subsidiarumo ir proporcingumo principams, yra negalimas. Tačiau tikroji priežastis tikriausiai yra ta, kad valstybės narės nenori perleisti savo išimtinių teisių žinodamos, kad dalis muitinės pajamų patenka tiesiogiai į Bendrijos biudžetą. Komitetas mano, kad Bendrijos muitinių valdymas turėtų būti vienas iš ilgalaikių Sąjungos tikslų, nes jis yra pranašesnis paprastumo, patikimumo ir sąnaudų požiūriu, taip pat suteikia galimybę tarpusavyje sujungti kitas ES ir trečiųjų šalių sistemas. Turint omenyje galimą vėlavimą įgyvendinant kiekvienos iš 25 valstybių narių sukurtas pagrindų sistemas, reikia įvertinti, ar ą Europos prieigos tašką sujungtas automatinę importo sistemą ir automatinę eksporto sistemą.

2.2 Komisijos iniciatyva pirmiausia reikalinga todėl, kad diegiant naująjį Muitinės kodeksą reikia, jog procedūros neprieštarautų naujoms taisyklėms. Tai taip pat yra viena iš daugelio įvairiuose sektoriuose priimtų priemonių e. Europos ir e. valdžios ([2]) kontekste, konkrečiau tai yra įsipareigojimų, prisiimtų 2003 m. Komisijos komunikate Tarybai dėl paprastos ir kompiuterizuotos muitinės ir prekybos aplinkos ([3]) vykdymas. Tačiau tokie įsipareigojimai jau buvo prisiimti — bent jau kompiuterizuotos aplinkos sukūrimas — programoje „Muitinė 2007“ ([4]) ir patvirtinti 2004 m. padarytuose Muitinės kodekso reglamento ([5]) pakeitimuose.

([2]) Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui 2003 9 26, COM(2003).
([3]) COM(2003) 452,.2003 07 24, cituota EESRK nuomonės projekte dėl muitinės kodekso.
([4]) COM(2002) 26, 2002 03 21, EESRK nuomonės tema, paskelbta OL C 241, 2002 10 7.
([5]) COM(2003) 452, 2003 08 04, EESRK nuomonės tema, paskelbta OL C 110, 2004 4 30.

2.3 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pritaria pagrindinėms naujovėms, pristatytoms su Komisijos pasiūlyta sistema: nacionalinių sistemų tinklo sukūrimas, sąveikos tarp operatorių, pagrįstos vieno langelio principu, sukūrimas, galimybė prašymus atlikti muitinės procedūras pateikti elektroniniu būdu ir integruotas rizikos valdymas yra neabejotinai didžiausia pažanga, jeigu tik tokios sąnaudos yra priimtinos mokesčių mokėtojams ir operatoriams. Todėl taip pat būtų tikslinga išnagrinėti šių radikalių pokyčių įtaką muitinės pareigūnams (ištekliai, mokymas, karjera, prisitaikymas).

2.4 Tačiau EESRK nori pateikti keletą pastabų dėl kompiuterinių sistemų sujungimo ir jų papildomumo. Komisija siekia visiško muitinės sistemų sąveikumo: tai reiškia, kad muitinėms turi būti suteiktos galimybės vienoms su kitomis bei su „kitomis institucijomis, susijusiomis su tarptautiniu prekių judėjimu“, keistis informacija. Aiškiai matyti, kad šis apibrėžimas neapima **institucijų, atsakingų už PVM surinkimą;** tačiau būtų naudinga, kad būtų ryšys tarp muitinės ir PVM surinkėjų bent jau tam tikrais atvejais ir dėl tam tikrų prekių tam, kad būtų kontroliuojamas **kilmės ženklo klastojimas**. Žinoma, tai nenaujas reiškinys, bet jis vis plinta, nes iš trečiųjų šalių importuojamos prekės dažnai cirkuliuoja (mokant PVM) Bendrijoje su Europos kilmės etiketėmis arba su suklastotomis „europietiškomis“ etiketėmis.

2.5 EESRK taip pat atkreipė dėmesį į antrąją pasiūlymo dėl sprendimo konstatuojamąją dalį: „Tam, kad paneuropinės e. valdžios paslaugos galėtų būti teikiamos, reikia imtis priemonių, siekiant **veiksmingiau (…) kovoti su sukčiavimu, organizuotu nusikalstamumu ir terorizmu (…)“.** Ketinimai yra aiškūs, bet nelabai aišku, kaip šie tikslai bus pasiekti Pasiūlyme pateiktomis priemonėmis. Muitinės duomenys negali būti renkami jokiais kitais tikslais, išskyrus tam, kad būtų **sukurta sistema, skirta komunikuoti su kitomis sistemomis.**

2.5.1 2004 m. gruodžio mėn. Taryba priėmė **Hagos programą,** pagrįstą Komisijos vertinimu ([6]) ir 2004 m. spalio 14 d. Europos Parlamento rekomendacijomis. Ši programa nustato priemones ir veiksmus ES saugumui stiprinti, ja siekiama **„tvirtos politikos, teisingumo ir teisminio bendradarbiavimo“.** Paskesniame dokumente (2005 m. birželio 10 d.) pristatytas H**agos programos įgyvendinimo veiksmų planas**, kuriame buvo remiamasi Teisingumo ir vidaus reikalų ministrų tarybos 2004 m. kovo 30 d. rezoliucija dėl muitinių bendradarbiavimo ir Komunikatu dėl kovos su apribotų arba draudžiamų prekių tarptautine prekyba. Kitame dokumente ([7]) muitinių bendradarbiavimas vėl buvo minimas kaip prioritetinis klausimas. Visi projektai, numatyti pirmiau minėtuose dokumentuose, yra susiję su **informacijos prieinamumu** teisėsaugos tikslais. Tai klausimas, kuris buvo paliestas ir Hagos programoje.

([6]) COM(2004) 401 final.
([7]) COM(2005) 184 final.

Atsižvelgiant į bendrą kontekstą ir vykdomų projektų pobūdį, Komitetui atrodo akivaizdu, kad kuriant ilgalaikę kompiuterizuotą muitinės sistemą yra svarbu užtikrinti, kad, kai sistema pradės veikti arba vėliau, **muitinės duomenų bazė sąveikautų su kitomis sistemomis,** ypač su vidaus, Europos ir trečiųjų šalių saugumo sistemomis. Tačiau visada pirmoje vietoje turi būti užtikrintas privatumas, profesinių paslapčių išsaugojimas ir duomenų apsauga.

2.5.2 Šis klausimas Komisijos dokumente visiškai nekeliamas, išskyrus citatą, pateiktą pirmiau esančiame 2.5 punkte. Kita vertus, Komisijos aiškinamajame memorandume niekur neminima ir Hagos programa; dalyje „Derėjimas su kitomis Sąjungos politikos sritimis ir tikslais“ minimos tik Lisabonos strategija ir e. Europos bei e. valdžios iniciatyvos. Nepaisant 3 straipsnio d punkto, kuris bus aptariamas vėliau, tokia didžiulė spraga negali būti atsitiktinė, ir Komisija turi aiškiai paaiškinti to priežastis. Bet kuriuo atveju išlieka faktas, kad nepriimtina tiesiog atidėti iniciatyvą, kuri turi būti priimta nedelsiant.

2.5.3 Rengdama šį dokumentą Komisija per dvejus metus surengė šešis seminarus; ji konsultavosi su naudotojais; šiuo klausimu ji diskutavo su Muitinės kodekso komitetu, elektroninių muitinių grupe „Muitinė 2007“ ir Prekybos ryšių grupe. Bet nėra minimi jokie kontaktai su Europolu, Europos kovos su sukčiavimu biuru ir Komisijos generaliniais direktoratais. Sistema negali būti kuriama tik pagal jos tiesioginių naudotojų reikalavimus; jeigu ji turi būti sukurta taip, kad turėtų ryšį su kitomis sistemomis, reikia išsiaiškinti jų savybes ir poreikius. EESRK mano, kad abejonės, kurias jis išreiškė savo nuomonėje dėl Bendrijos muitinės kodekso dabar pasitvirtina ir tai rodo nepakankamas **įvairaus viešojo valdymo institucijų tarpusavio priklausomybės kovojant su nusikalstamumu suvokimas.**

2.5.4 Visiškai pakeisti požiūrį vadovaujantis pirmesniame punkte išdėstytomis pastabomis turbūt būtų sunku dėl programos įgyvendinimui nustatytų trumpų terminų. Tačiau dabar tikrai būtų įmanoma numatyti **„jautrių prekių“** (pvz., ginklų, sprogmenų, branduolinių medžiagų; cheminės, branduolinės ir gynybos pramonės prietaisų ir įrengimų, narkotinių medžiagų, alkoholio ir tabako) **saugumo priemones.** Tokios priemonė galėtų sudaryti tyrimų ataskaitų, kurios būtų automatiškai arba pagal pareikalavimą perduodamos atitinkamoms institucijoms, pagrindą.

2.6 Remiantis subsidiarumo principu, **finansinę naštą Bendrijos biudžetui** sudaro lėšos, būtinos užtikrinti sistemos sąveikumui, vienai bendrai sąsajai ir muitinių portalams. Šios išlaidos įvertintos 180 mln. eurų, jos padalytos į didėjančius metinius asignavimus, pradedant 4 mln. eurų 2006 m. ir didinant iki 111 mln. eurų nuo 2011 m. EESRK tam pritaria, bet nesuprantamas yra sprendimas padengti **nacionalinių muitinių portalų išlaidas** iš Bendrijos biudžeto. Net jeigu portalai iš esmės yra prieinami visiems operatoriams — tiek nacionaliniams, tiek iš kitų ES šalių — tikėtina, kad jais iš esmės naudosis nacionaliniai operatoriai. Todėl būtų protingiau, kad portalų išlaidas padengtų kiekviena valstybė narė atskirai, o ne Bendrija. Žinoma, sąlygos būtų kitokios, jeigu Komisija būtų kalbėjusi apie europinius portalus, tačiau apie juos Komisija aiškiai nekalba.

2.7 Kalbant apie **įgyvendinimo terminus**, Komisija sudarė etapų sąrašą, kuris yra privalomas visoms valstybėms narėms. Terminai priklauso nuo Sprendimo paskelbimo Oficialiajame leidinyje dienos: **treji metai** numatyti sąveikiai automatizuotai sistemai muitinių formalumams atlikti, sąveikiai ekonominių operacijų vykdytojų registracijos sistemai ir bendriems muitinių informacijos portalams sukurti; **penkeri metai** bendrų prieigos taškų sistemai ir Bendrijos standartus atitinkančiai integruoto tarifo aplinkai sukurti; ir **šešeri metai** „vieno langelio“ paslaugų sistemai sukurti. EESRK mano, kad šie terminai, ypač pirmasis, yra **per daug optimistiški:** treji metai nėra ilgas laiko tarpas turint omenyje, kad keletą mėnesių užtruks programos išbandymas ir dalijimasis informacija su kitomis suinteresuotomis šalimis. Be to, ne visose valstybėse narėse vienodas kompiuterizacijos arba finansinių bei žmogiškųjų išteklių lygis. Jeigu viena ar daugiau valstybių narių nesuspės visko atlikti iki nurodyto termino ir tai privers Komisiją pratęsti terminą, tai sukels pavojų sistemos veiksmingumui, o svarbiausia — jos patikimumui. Todėl dabartinį daugiametį strateginį planą reikia persvarstyti, atsižvelgiant į:

— būtinybę visoms valstybėms narėms visiškai įgyvendinti sistemą prieš pradedant ja naudotis;

— būtinybę suteikti įmonėms ne trumpesnį kaip 12 mėnesių laikotarpį sistemoms parengti gavus visus savo valstybės narės muitinės reikalavimus. Pramonei ir prekybai neturėtų būti privaloma pateikti bendrųjų importo ir eksporto deklaracijų iki visiško suderintų sistemų įgyvendinimo.

3. **Konkrečios pastabos**

3.1 **2 straipsnis. Tikslai.** Vienas iš tikslų yra siekti suderinti pavojingų ir nelegalių prekių kontrolę. Patartina performuluoti šį tikslą atsižvelgiant į EESRK pasiūlymą, išdėstytą 2.5.4 punkte.

3.2 **3 straipsnis. Keitimasis duomenimis.** Pagal 3 straipsnio d punktą muitinės sistemos turi leisti, kad informacija būtų keičiamasi su „kitomis su tarptautiniu prekių judėjimu susijusiomis administracijomis ar tarnybomis“. EESRK jau išdėstė savo požiūrį dėl šio apibrėžimo netinkamumo (žr. 2.5 punktą). Jeigu būtų atsižvelgta į Komiteto pasiūlymą, kad Hagos programa būtų įtraukta į dalį „Derėjimas su kitomis Sąjungos politikos sritimis ir tikslais“, šio apibrėžimo tekstas irgi turėtų būti atitinkamai pakoreguotas. Kad ir kaip būtų, tekstas turėtų būti suformuluotas aiškiau, kad neliktų vietos įvairiems aiškinimams. Dabar neaišku, ar tai susiję su „administracijomis, (...) susijusiomis su tarptautiniu prekių judėjimu“, kaip su alternatyva „tarnyboms“, ar tai susiję bendrai su „administracijomis“; pastaruoju atveju, turi būti aiškiai nurodyta, kad vartodama šį terminą Komisija nori parodyti naują požiūrį, kuris atitinka Hagos programą. Dabartinė gana miglota formuluotė ir jos aiškinimas yra per daug neapibrėžti.

3.3 **4 straipsnis. Sistemos, paslaugos ir tvarkaraštis.** Kaip jau minėta pirmesniame 2.7 punkte, sistemos įgyvendinimo terminai, atrodo, per daug optimistiški: Komisija turi dar kartą techniniu požiūriu dėl jų diskutuoti su valstybėmis narėmis ir su **jų tiesiogiai su tuo susijusiomis tarnybomis**, kad būtų įsitikinta, jog visos šios suinteresuotos šalys aiškiai užtikrina, kad jos yra pajėgios atlikti užduotį per reikalaujamą laikotarpį.

3.4 **9 straipsnis. Ištekliai.** Straipsnis atsakomybę už reikalingus žmogiškuosius, biudžeto ir techninius išteklius padalija Komisijai ir valstybėms narėms: Komisija yra atsakinga už Bendrijos komponentus, o valstybės narės — už nacionalinius komponentus. Straipsnis suformuluotas teisingai, tik jį reikėtų skaityti kartu su 10 straipsniu, kuriame pateikiamos „Bendrijos komponentų“ ir „nacionalinių komponentų“ reikšmės ir esmė.

3.5 **10 straipsnis. Finansinės nuostatos.** Šis straipsnis irgi tinkamai suformuluotas, tik gali kilti sunkumų jį aiškinant. Trečioje pastraipoje teigiama, kad valstybės narės „padengia išlaidas, susijusias su sistemos nacionalinių komponentų, įskaitant sąsajas su kitomis vyriausybinėmis įstaigomis ir ekonominių operacijų vykdytojais, diegimu ir veikimu“. Reikia prisiminti, kad **portalai** — kurie paprastai veikia valstybės narės kalba ir sukurti pagal tos šalies ekonominių operatorių poreikius — yra laikomi **nacionaliniais komponentais.** Tačiau aiškinamajame memorandume teigiama (žr. 2.6 punktą), kad portalai laikomi **Bendrijos komponentais,** o tai nebūtų aišku asmeniui, perskaičiusiam tik straipsnio tekstą. EESRK mano, kad šis punktas turi būti keičiamas iš esmės, jeigu būtų atsižvelgta į EESRK pastabas, o jei ne, tai bent jau dėl aiškumo reikėtų pakeisti jo formuluotę.

3.6 **12 straipsnis. Ataskaitos.** Valstybės narės kasmet iki gruodžio 31 d. pateikia Komisijai metinę pažangos ir pasiektų rezultatų ataskaitą. Komisija savo ruožtu iki kitų metų kovo 31 d. pateikia bendrą ataskaitą, į kurią įtraukiami apsilankymų stebėsenos tikslais bei kitų patikrinimų rezultatai. Čia nėra nieko, kas keltų prieštaravimus, bet Komitetas nori žinoti, kokios yra apsilankymų stebėsenos tikslais išvados ir ar jų rezultatai bus skelbiami viešai.

3.7 **13 straipsnis. Konsultacijos su ekonominių operacijų vykdytojais.** Šiame straipsnyje teigiama, kad Komisija ir valstybės narės „reguliariai“ konsultuojasi su ekonominių operacijų vykdytojais visais sistemų parengimo, raidos ir diegimo bei paslaugų teikimo etapais. Konsultacijos vyksta naudojant konsultacijų mechanizmus, kurie leidžia reguliariai susitikti ekonominių operacijų vykdytojų atstovams. EESRK mano, kad toks mechanizmas dera su įprasta Bendrijos praktika ir su konsultacijų ir aiškumo principais, tačiau patirtis rodo, kad konsultacijos neturi nukreipti dėmesio į įvairius iš esmės skirtingus poreikius ir prieštaravimus, kad nesudarytų kliūčių, kurioms įveikti prireiktų labai daug laiko ir šalių kompromisų. Todėl konsultacijų etapas turi padėti pasiekti greitą sprendimą.

3.8 **14 straipsnis. Stojančios šalys ir šalys kandidatės.** Šiame straipsnyje teigiama, kad Komisija informuoja stojančias šalis ir šalis kandidates apie priimtas iniciatyvas bei įvairiais etapais pasiektą pažangą ir sudaro joms galimybes dalyvauti toje veikloje. Teksto formuluotė yra paini: neaišku, ar suinteresuotos šalys gali dalyvauti aktyviai, ar tik kaip stebėtojos; ar joms leidžiama įdiegti analogiškas muitinės sistemas atsižvelgiant į jų stojimo galimybę; ir tokiais atvejais, ar joms bus suteiktas finansavimas iš Bendrijos biudžeto. EESRK prašo patikslinti šių nuostatų formuluotę.

2006 m. rugsėjo 13 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkė

Anne-Marie SIGMUND